

Faktorët shtytës të reformave të kontabilitetit në sektorin publik

March 2021

Ranjan Ganguli, Financial Management Consultant (ranjan@ganguli.co.uk)

CFRR >>
Centre for Financial
Reporting Reform

PULSAR

Public Sector Accounting and Reporting Program

PULSAR Program is co-funded by:

 Federal Ministry
Republic of Austria
Finance

 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Economic Affairs,
Education and Research EAER
State Secretariat for Economic Affairs SECO

Vënia në zbatim e kontabilitetit me të drejta dhe detyrime të konstatuara është një projekt afatgjatë në sektorin publik, prandaj qartësia sa i takon kursit të drejtimit është e rëndësishme. Asnjëri prej vendeve që kanë vendosur të nisin reformën e KSP-së nuk vjen nga të njëjtat pikënisje, bazë aftësisht dhe **FAKTORË SHTYTËS**. Është e rëndësishme të njihet ky fakt kur vjen puna te vendosja e objektivave të reformës në një vend.

Llojet e faktorëve shtytës së reformës së kontabilitetit në sektorin publik

- Faktorët shtytës janë një prej aspekteve kryesore që influencojnë diçka apo që e shtyjnë të ndodhë, të ecë përpara, të zhvillohet, të ndryshojë apo të fuqizohet. **Pa një faktor shtytës, nuk ka shumë zhvillime.**
- “Faktori shtytës i duhur”: (i) sjell përmirësime tërësore të sistemit, (ii) është i matshëm në praktikë dhe në rezultate dhe (iii) ka një lidhje të qartë me strategjinë transformuese. Faktorët e duhur shtytës – ngritja e kapaciteteve, puna në grup, instruksioni dhe zgjidhjet në sistem – janë efektive ngaqë funksionojnë drejtpërdrejtë për ndryshimin e kulturës së sistemeve (vlerave, normave, aftësive, praktikave, marrëdhënieve).
- Nga ana tjetër, “faktori shtytës i gabuar” është ai që: (i) mund të ngjajë i mirë por në fakt nuk sjell rezultatet e synuara, (ii) mund ta përkeqësojë situatën dhe (iii) parë nga afër, nuk mund ta arrijë kurrë efektin që premton. Faktorët shtytës të gabuar i ndryshojnë procedurat dhe cilësitë e tjera të sistemit pa arritur deri në përmbajtjen e thelbit të reformës – dhe kjo është arsyeja përse nuk kanë sukses.
- Ajo çka i bën bashkë të gjithë faktorët shtytës efektive është qëndrimi, filozofia dhe teoria e veprimit mbi të cilat mbështeten. Mentaliteti që funksionon për të gjithë reformën e sistemit është ai që në

Klasifikimi i faktorëve shtytës të reformës së kontabilitetit në sektorin publik – të brendshëm

4

FAKTORË SHTYTËS TEKNIKË

(jo politikë, të prekshëm, të lehtë për t'u vlerësuar dhe trajtuar me objektivitet)

FAKTORË SHTYTËS JO TEKNIKË

(ekonomia politike, të paprekshëm, të vështirë për t'u vlerësuar dhe trajtuar me objektivitet)

TË BRENDSHËM

- Shtytje për më shumë transparencë dhe llogaridhënie
- Shtytje për menaxhim më të mirë të burimeve strategjike
- Shtytje për rritje të ndërgjegjësimit dhe përmirësim të menaxhimit të kostove
- Shtytës të përgjithshëm që kërkojnë kontabilitet më të mirë publik p.sh. shtytje për pozicion më të mirë fiskal, menaxhim më të mirë të risqeve financiare

- Institucionet – qeveria, legjislatura, gjykatat, mediat, OJQ-të, institucionet formale dhe joformale
- Interesat – përfshirë objektivat e veçantë të aktorëve të ndryshëm
- Idetë – opsionet e politikave dhe rekomandimet e nxjerra nga studimet deskriptive dhe vlerat normative: si është dhe si duhet të jetë; dritaret e mundësisë

Klasifikimi i faktorëve shtytës të reformës së kontabilitetit në sektorin publik – të jashtëm

5

FAKTORË SHYTËS TEKNIKË

(jo politikë, të prekshëm, të lehtë për t'u vlerësuar dhe trajtuar me objektivitet)

FAKTORË SHYTËS JO TEKNIKË

(ekonomia politike, të paprekshëm, të vështirë për t'u vlerësuar dhe trajtuar me objektivitet)

TE JASHTËM

- Për të monitoruar përmbushjen e detyrimeve të qeverisë për borxh të tepruar sipas nenit 126 të BE-së
- Për të qenë në përputhje me kërkesat për raportim ESA2010 dhe me Direktivën e Këshillit 2011/85/BE
- Standardet rajonale ose ndërkombëtare të kontabilitetit si SNKSP-të, nisma për SEKSP-të
- Rregullat, treguesit fiskalë,
- Vlerësimi i financave publike – REPF, PEFA, OBI etj.
- Softueri i burimeve të ndërmarrjes (ERP), donatorët, institucionet financiare ndërkombëtare

- Agjencitë e vlerësimit kreditor
- Kreditorët komercialë, mbajtësit e borxhit publik
- Faktorët shtytës globalë, d.m.th., faktorët shtytës të jashtëm që nuk janë pjesë e komunitetit të institucioneve donatore

Sfidat dhe pengesat kryesore për reformat e kontabilitetit në sektorin publik

6

UDHËHEQJA

- Mungesa e udhëheqësit
- Mbështetje politike e dobët ose e paqëndrueshme
- Reforma lidhet me një person ose vetëm një shtytës të jashtëm
- Ndryshimi prioriteteve të reformës
- Kalendari i zgjedhjeve

MENAXHIMI I PROJEKTIT

- Mungesa e planit dhe vendimeve strategjike
- Planifikim i dobët për zbatimin dhe renditjen kohore të reformës
- Qasje e fragmentuar
- Mungesa e bashkërendimit
- Afate dhe kërkesa jo realiste

BURIMET

- Buxhete të kufizuara
- Mungesë personeli për vënien në zbatim
- Kufizime në TIK
- Mbështetje vetëm të ndihma e donatorëve
- Mungesë e konsulentëve ose e ekspertëve në treg

SJELLJA

- Mungesa e bindjes të grupet e palëve të interesit
- Rezistenca ndaj ndryshimit
- Interes i ngushtë për ruajtjen e status kuosë
- Komunikim i pamjaftueshëm
- Lodhje ose mbingarkesë nga reforma

Vërejtje praktike

7

- **Rezultatet më të mira për reformat e KSP-së duket se arrihen nëse ka një kombinim të mirë faktorësh shtytës të brendshëm, të jashtëm, teknikë por edhe jo teknikë, të cilët mund të sigurojnë mbështetje jo vetëm në fillim por edhe gjatë gjithë zbatimit të reformës së KSP-së.**
- Në vendet e EAQ-së, reformat e KSP-së shtysën e kanë marrë nga faktorë shtytës të jashtëm teknikë dhe jo nga faktorë shtytës të brendshëm. Megjithëse faktorët e jashtëm shtytës janë efektivë në nisjen e reformës, këta janë të pamjaftueshëm për të ruajtur në kohë zbatimin dhe për të sjellë rezultate që janë të dobishme për vendimmarrësit.
- Me nxitjen e partnerëve për zhvillim, reforma e KSP-së shpesh është përfshirë në strategjitë më të gjera të reformës së MFP-së.
- Faktorët e brendshëm shtytës teknikë, si ata të mishëruar në akte ligjore dhe nënligjore, nuk janë të mjaftueshëm për ta zbatuar reformën e KSP-së pa mbështetje politike dhe pa bindjen e grupeve të palëve kryesore të interesit.

Instrumentet e vlerësimit

- Një instrument ideal i mbështetjes së reformës së kontabilitetit të sektorit publik duhet të përfshijë jo vetëm diagnostikimin e kuadrit, kapaciteteve dhe praktikës ekzistuese apo të udhëzojë për hartimin e udhërrëfyesve të reformave, por duhet të identifikojë edhe faktorët shtytës dhe pengesat ndaj reformës dhe të propozojë si t'i zgjidhë
- Instrumenti diagnostikues i Bankës Botërore, “Raporti për Përmirësimin e Raportimit Financiar në Sektorin Publik (RPRFSP) – instrument diagnostikues” mbështet vlerësimet mbi informacionet e të cilave mund të mbështeten planet e reformave.
- Instrumenti i ardhshëm i vlerësimit do të ndihmojë edhe në hartimin e planeve të reformës, identifikimin e faktorëve shtytës dhe pengesave të reformave apo aspekteve të ekonomisë politike që mund t'i mbështesin apo t'i pengojnë reformat.
- Mund të themi se nuk ka metoda të qarta dhe të lehta për vlerësimin e faktorëve shtytës jo teknikë. Instrumenti mëparshëm i Bankës Botërore, shqyrtimet institucionale dhe qeverisëse (IGR), përqendrohej te funksionimi i institucioneve kryesore publike dhe analizonte realizueshmërinë e reformës. Shih rastet studimore dhe shembujt në shtojcat e raportit.
- Dritaret e mundësive janë të rëndësishme si strategji për faktorët shtytës jo teknikë.

Faleminderit